

Број/Број:
Сарајево/Sarajevo , 16.01.2013.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

UL. R. DŽ. ČAUŠEVIĆA 6/III

71000 S A R A J E V O

Na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Klub delegata srpskog naroda, odnosno pet članova, podnosi

Z A H T J E V

za ocjenu usaglašenosti Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09) i Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br.55/12) sa Ustavom Bosne i Hercegovine

Poštovani,

U svojoj presudi u predmetu *Karanović protiv Bosne i Hercegovine* (Zahtjev broj 39462/03) od 20. 11. 2007. godine Evropski sud za ljudska prava je zaključio:

"27. Kršenje prava podnosioca zahtjeva zagarantovanog članom 6. u vezi je sa propustom vlasti da otkloni diskriminacije iz penzionog zakonodavstva, bez obzira na odluku Doma za ljudska prava o tom pitanju. Činjenično stanje otkriva nedostatak u domaćem pravnom sistemu, koji se odražava na jednu kategoriju građana (tj. penzionera koji žive u Federaciji Bosne i Hercegovine, koji su bili interno raseljeni na teritoriji Republike Srpske tokom oružanog sukoba). Činjenica da su svi oni potencijalni podnosioci zahtjeva predstavlja prijetnju budućoj djelotvornosti mehanizma Konvencije.

28. Prije razmatranja podnosioca pojedinačnog zahtjeva za pravičnu naknadu prema članu 41. Konvencije i imajući u vidu okolnosti ovog slučaja, Sud želi da razmotri kakve posljedice za tuženu državu može proizvesti kršenje člana 46. Konvencije. Sud naglašava da su, prema članu 46, visoke strane ugovornice preuzele obavezu poštovanja konačnih presuda Suda u svakom predmetu gdje su strane u sporu i čije izvršenje nadgleda Komitet ministara Savjeta Evrope. Iz toga slijedi, između ostalog, da presuda kojom je Sud utvrdio kršenja nameće tuženoj državi zakonsku obavezu ne samo da plati iznose koji su dosuđeni kao pravična naknada po članu 41 nego i da, uz nadzor Komiteta ministara, u domaćem zakonodavstvu utvrdi opšte i/ili pojedinačne mjere, kako bi se okončala kršenja koja je Sud ustanovio i koliko je moguće ispravile posljedice kršenja (vidjeti *Scozzari* i *Giunta* protiv Italije, br.

39221/98 i 41963/98, § 249, ECHR 2000-viii, i *Broniowski* protiv Poljske, br. 31443/96, § 192, ECHR 2004-V).

Nadalje, iz Konvencije proizlazi, a naročito iz člana 1, da su se ratifikacijom Konvencije strane ugovornice obavezale na usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa Konvencijom. Prema tome, obaveza tužene države je da odstrani svaku prepreku u svom pravnom sistemu koja bi mogla biti smetnja adekvatnom rješenju situacije podnosioca zahtjeva (vidjeti *Maestri* protiv Italije, br. 39748/98, §47, ECHR 2004-I i *Assanidze* protiv Gruzije, br. 71503/01, §198, ECHR 2004-II)."

Takođe, Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u svojoj odluci o prihvatljivosti i meritumu u predmetima Dragoslav Vuković, Miloje Ilić, Mlađan Šekerovića i Zora Buha protiv Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske, br. CH/00/6413, CH/01/6825, CH/02/9967 i CH/03/13031, zaključio je:

„4. Jednoglasno - da je Federacija Bosne i Hercegovine diskriminirala podnosiocima prijave u uživanju njihovih prava na socijalnu sigurnost prema članu 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, čime je Federacija Bosne i Hercegovine povrijedila član I Sporazuma;

6. Jednoglasno - da Republika Srpska nije diskriminirala podnosiocima prijave u uživanju njihovih prava na socijalnu sigurnost prema članu 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima;

8. Jednoglasno - da naredi Federaciji Bosne i Hercegovine da preduzme sve potrebne zakonske i administrativne korake u roku od šest mjeseci od dana prijeme ove odluke, kako bi osigurala da podnosioci prijave više ne budu diskriminirani u uživanju prava zagarantovanog članom 9. Međunarodnog ugovora o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, posebno u poređenju sa penzionerima koji su ostali u Federaciji Bosne i Hercegovine za vrijeme oružanog sukoba.“

Dana 08. 03. 2011. godine Evropski sud donio je odluku u predmetu Šekerović i Pašalić protiv Bosne i Hercegovine (aplikacije br. 5920/04 i 67396/09) te ponovo uspostavio obavezu Bosne i Hercegovine da otkloni izvor diskriminacije.

Tom prilikom je zaključio:

"(a) da tužena država treba, **u roku od šest mjeseci** od dana kada ova presuda postane konačna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, obezbijediti da se pozitivno zakonodavstvo izmijeni na način da se aplikantima i ostalima koji se nalaze u takvoj situaciji omogući, ako to žele, da traže isplatu penzije od Zavoda PIO/MIO Federacije."

Istovremeno, podsjećamo da je takvu obavezu Bosna i Hercegovina preuzela ratifikacijom Konvencije i slijedom toga obaveza prijavljene države je da odstrani svaku prepreku u svom pravnom sistemu koja je izvor kršenja ljudskih prava garantovanih Konvencijom.

Takođe, Ustavni sud Bosne i Hercegovine u svojoj odluci broj U-12/08 od 28. 03. 2009. godine zaključuje:

„8. U konkretnom slučaju, predmet spora je izvršenje međunarodne presude. Podnosioci zahtjeva traže od Ustavnog suda da on, svojom odlukom, naredi izvršenje presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu broj 39462/03“ [...] i time 'omogući prelazak korisnika prava u Fond za penzijsko osiguranje Federacije Bosne i Hercegovine'. Ustavni sud naglašava da ovako postavljen zahtjev nije u nadležnosti Ustavnog suda. Izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava predstavlja međunarodnopravnu obavezu Bosne i Hercegovine. Prema članu 46. stav 1. Evropske konvencije, članice Savjeta Evrope se 'podvrgavaju presudama suda u svakom sporu', a prema stavu 2. istog člana konačna presuda se dostavlja Komitetu ministara koji nadzire njeno izvršenje. Pojediniosti u vezi sa postupkom nadziranja izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava utvrđene su u Pravilima Komiteta ministara za nadgledanje izvršenja presuda i prijateljskih rješenja (*Rules of the Committee of Ministers for the supervision of the execution of judgments and of the terms of friendly settlements*), usvojenim na 964. sjednici zamjenika ministara, 10. maja 2006. godine.

9. Prema tome, Ustavni sud ukazuje da je izvršenje presude u predmetu Karanović protiv Bosne i Hercegovine¹ (broj aplikacije 39462/03 od 20. decembra 2007. godine) međunarodnopravna obaveza Bosne i Hercegovine. Sistem kontrole izvršenja presuda Evropskog suda za ljudska prava, uključujući i eventualno donošenje mjera zbog neizvršenja tih presuda, u potpunosti je u diskreciji Savjeta Evrope. Iz ovog razloga Ustavni sud nema nadležnost da utvrđuje da li je predmetna presuda izvršena ili ne, ili da naloži određenom javnopravnom subjektu u Bosni i Hercegovini da izvrši obaveze iz te presude.“

Nažalost, Bosna i Hercegovina nije preduzela adekvatne mjere na osnovu kojih bi u potpunosti otklonila izvor diskriminacije shodno nalogu Suda u Strazburu u predmetima: Karanović protiv Bosne i Hercegovine (aplikacija broj 39462/03), Šekerović i Pašalić protiv Bosne i Hercegovine (aplikacije br. 5920/04 i 67396/09) niti obavezu koju joj nameće i sam čin ratifikacije Konvencije.

U međuvremenu je Federacija Bosne i Hercegovine, isključivo pod pritiskom javnosti, djelimično otklonila izvor diskriminacije na način da u članu 141.a) Zakona o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH"55/12) opisuje:

„Povratnici iz Republike Srpske u Federaciju Bosne i Hercegovine koji su bili korisnici penzija ostvarenih u Društvenom fondu za penzijsko i invalidsko osiguranje Bosne i Hercegovine Sarajevo i kojima je isplata penzija vršena na teritoriji današnje Federacije Bosne i Hercegovine do 30. aprila 1992. godine, od dana podnošenja zahtjeva, imaju pravo na penziju kod nosioca osiguranja u Federaciji Bosne i Hercegovine. Pravo iz stava 1. ovog člana mogu ostvariti lica koja su se vratila u Federaciju Bosne i Hercegovine i koja su stekla status povratnika u smislu Zakona o raseljenim licima i povratnicima u Federaciji Bosne i Hercegovine i izbjeglicama iz Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 15/05). Korisnici penzija iz stava 1. ovog člana, kojima je nakon povratka iz Republike Srpske u Federaciju Bosne i Hercegovine nosilac osiguranja priznao pravo na isplatu penzije,

¹ Čini nam se da je Ustavni sud Bosne i Hercegovine u ovoj odluci vrlo usko tumačio svoju nadležnost jer je apstrahovao činjenicu da je povredu kroz identičnu diskriminaciju utvrdio i on sam u svojoj odluci, br. CH/00/6413, CH/01/6825, CH/02/9967 i CH/03/13031.

zadržavaju pravo na isplatu penzije i u slučaju ako se kasnije odsele u inostranstvo, a u skladu sa članom 107. Zakona.“

Navedenim zakonskim rješenjem Federacija Bosne i Hercegovine je u svom pravnom sistemu samo djelimično otklonila izvor diskriminacije jer je priznala pravo na ostvarene penzije samo licima koja su se vratila u svoje ranije prebivalište a licima koja žive na prostoru Republike Srpske ili drugih država to pravo je i dalje uskraćeno.

Imajući u vidu da u navedenim propisima i dalje egzistira diskriminacija² građana u ostvarenju prava na imovinu po osnovu prebivališta,

PREDLAŽEMO

da Ustavni sud Bosne i Hercegovine utvrdi da Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06 i 4/09) i Zakon o izmjeni i dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 55/12) nisu u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine i da naloži Federaciji Bosne i Hercegovine da otkloni preostali izvor diskriminacije i stvori uslove za primjenu Ustava BiH na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

Predsjedavajući

Kluba srpskog naroda

Staša Košarac

² znači različito tretiranje lica koja se nalaze u sličnoj situaciji bez objektivnog i razumnog opravdanja. Nepostojanje objektivnog i razumnog opravdanja znači da sporna razlika ne slijedi legitiman cilj ili da nema razumnog odnosa proporcionalnosti između sredstava koja se koriste i cilja koji se želi postići (između ostalih izvora, vidjeti Andrejev protiv Letonije (GC) br. 55707/00 stav 81, 18. februar 2009) Polje slobodne procjene neke države ugovornice u ovoj oblasti variraće u zavisnosti od okolnosti predmeta i pozadine slučaja (ibid tačka 82).